

Evropská unie a její odpovědnost za vlastní obranu

Poslední regionální Café Evropa v roce 2019 proběhla v Plzni 17. prosince na téma "Evropská unie a její odpovědnost za vlastní obranu". Debatovat přišli Matuš Halás, výzkumný pracovník a vedoucí Centra evropské bezpečnosti v Ústavu mezinárodních vztahů, a David Konecký, zahraničněpolitický ředitel na Ministerstvu zahraničních věcí ČR. Moderoval Martin Vokálek, zástupce ředitele Institutu pro evropskou politiku EUROPEUM. Události posledních let, od anexe Krymu, přes referendum o brexitu až po válku v Sýrii, znovu rozvířily debatu o odpovědnosti Evropské unie za vlastní kolektivní obranu a bezpečnost. Pokud má být tato debata konstruktivní, musíme si nejdříve definovat, proti jakým hrozbám se musíme chránit. Hosté se na úvod debaty proto nejdřív pozastavili nad faktem, že charakter světa kolem nás a teda i hrozby, které dnes vnímáme, se v porovnání s minulostí změnily. Oba hosté se postupně doplnili a shodli na třech aktuálně nejzávažnějších bezpečnostních hrozbách pro Evropu – terorismus, agresivní zahraniční politika Ruska a kybernetické útoky. Česká republika je přitom považována za jednu z nejbezpečnějších zemí na světě. Držíme se takzvaného konceptu odolnosti, kdy je pro obranu důležitější zachovat co nejdéle fungující stát spíše, než být připraveni na útok nebo protiútok, jak uvedl Matuš Halás.

V tématu bezpečnosti jsou dnes často skloňované hybridní hrozby, což je podle pana Haláse velice kontroverzní pojem vzhledem k tomu, že se pod ním může skrývat "téměř všechno kromě konvenčních letadel, tanků, atd." Pro Českou republiku je aktuálně zásadní být chráněný a předcházet třem hrozbám: kybernetickému útoku na významné zařízení (jako příklad uvedl pan Konecký případ nemocnice v Benešově), teroristickému útoku (ačkoli nemáme žádné zprávy, že by hrozil) a dezinformacím, jimiž se dá společnost polarizovat a tím i destabilizovat.

"Problémem u kybernetických hrozeb je především jejich komplexnost," míní pan Konecký. Kybernetický prostor je válečným prostorem, stejně jako zem, vzduch nebo moře. Jediný rozdíl je v přístupnosti. V kyberprostoru jsou systémy napadány 24 hodin denně, 7 dní v týdnu a proto je náročné zajistit si ochranu.

Kde máme tedy hledat garanci bezpečnosti? Máme usilovat o evropskou bezpečnost nebo zůstat chráněni v rámci NATO? Navzdory veřejnému mínění, že evropská obrana vyvolá konflikt mezi EU a NATO, Matuš Halás zdůrazňuje, že evropská obrana a členství v NATO se nevyklučují. EU by dle jeho mínění měla převzít větší odpovědnost za svoji obranu, avšak v zájmu Evropy je i udržet zde americký vliv.

Pro pana Koneckého znamená evropská obrana a NATO také spíše se doplňující elementy než rivaly. Evropskou bezpečnost posílíme konsolidací evropského bezpečnostního průmyslu, evropské státy by měly spolupracovat na vývoji obranné techniky a technologií. Ovšem v této oblasti jde často o politické rozhodnutí, protože každý stát má jiné zájmy, uvádí Halás. Státy se musí určitým způsobem motivovat a alokovat více financí na vývoj společného obranného průmyslu. Častým protiargumentem pro takové opatření je ztráta suverenity státu. Oba hosté tento argument vyvrací a shodují se, že společný obranný průmysl by mohl vést spíše k vyšší specializaci a využití technologií ostatních států v prospěch všech.

K tématu Severoatlantické aliance byl vznesen i dotaz z publika, zda je možné, že by USA z NATO v dohledné době vystoupily. Ani jeden z debatujících nevidí tuto možnost jako reálnou, i přes slova prezidenta Trumpa a jeho nespokojenost s tím, že přispíváme na společnou obranu méně, než je od nás požadováno. Avšak oba uznávají, že Evropa by se při případném brzkém vystoupení USA nedokázala sama adekvátně a rychle bránit. S tím do budoucna souvisí plánované vyšší výdaje na více autonomní evropskou obranu, čím se posílí i evropský pilíř NATO.

Organizátoři v rámci projektu Café Evropa poskytují prostor pro svobodnou diskusi. Její závěry však nelze zaměřovat s oficiálními stanovisky a postoji institucí EU.

www.cafe-evropa.cz